

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

**Toetuse andmine alates 2021 aastast
kohalikele omavalitsustele,
mis hõlmab raske ja sügava puudega laste (0-
17)
tugiisiku-, lapsehoiu- ja transporditeenust**

Ebeli Berkman

Puudega laste tugiteenuste juht

20.10.2020

Kas KOVde teenuse osutamise kohustus on tulnud ootamatult?

- Sotsiaalteenuste korraldamine on KOV kohustusena juba 1995 aastal SHSs mainitud ja täpsustatud 01.01.2016 aastal jõustunud SHSis
- Novembris 2015 avanes ESFi toetus, eesmärgiga luua teenuseosutajate võrgustik ja toetada lapsevanemate tööhõives osalemist (aluseks 2009 aastal läbi viidud uuring puudega laste perede hulgas)
- 2017 aasta lõpust teenusele suunamise ja osutamise aluseks KOV juhtumiplaan (1.01.2016 jõustus LasteKs)
- 2021 aasta muudatuse ettevalmistamisega seotult toimunud teavitused algasid septembrist 2019, viivitus tekkis 2020 aastal ministri määruse allkirjastamisega
- 2021 teenuste korraldamine KOVle (aluseks 2019 aastal läbi viidud projekti „Puudega laste tugiteenuste arendamine ja pakkumine ning töö- ja pereelu ühildamise soodustamine“ hindamine)
https://www.sm.ee/sites/default/files/civitta_esf_puuetega_laste_tugiteenuste_vahehindamine_-_lopparuanne.pdf

Toetuse andmise rahaline kogumaht 2 aastaks 13 600 000 eurot

<https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/organisatsioon-kontaktid/riigihanked>

Igale KOVile planeeritava toetuse summa sõltub raske ja sügava puudega laste arvust ja 2019. aastal ESF teenuste saajate % KOVi puudega laste arvust.

Toetuse andmisega soovitakse eelkõige perioodil 2015-2020 ESF vahenditest teenust saanud lapsi toetada, et projekti tegevustest väljumine oleks KOVle ja lapsevanematele sujuvam.

Kombineeritud rahastus:

- Tasandus- ja toetusfondi sihtotstarbeliselt eraldanud vahendid kohalikele omavalitsustele
- KOVi oma eelarvelised vahendid.
- ESFi toetus perioodil 01.01.2021-31.12.2022
- SHS § 16 alusel võib isikult võtta temale või tema perekonnale osutatava sotsiaalteenuse eest tasu. Sotsiaalteenuse eest võetava tasu suurus ei tohi olla teenuse saamisel takistuseks.

Teenuste eest tasumise eeltingimused

Teenuse vajadus peab olema ära hinnatud kohaliku omavalitsuse üksuse lastekaitse- või sotsiaaltöötaja poolt STARis koostatud juhtumiplaanis. Lapsele on koostatud juhtumiplaan.

KOV on läbi mõelnud ja kirjeldanud teenuse osutamise protseduuri sh kes tegeleb teenusele suunamisega (näiteks lastekaitse töötja või sotsiaalkomisjoni otsus), kes vastutab arvete õigsuse eest ning sõlminud vajalikud koostöölepingud teenuseosutajatega, kui teenust ei osutata allasutuse kaudu.

LAPSE HEAOLU KOLMNURK

TERVIS – lapse tervisekriteeriumid

- Kas laps on aktiivselt osavõetav, hästi hoolitud, puhas ja terve?
- Mõelguse on lapse tervise seisund, kas ta on üldiselt terve või haigemata olemine?
- Kuidas toimetatakse lapse haigustemise korral? Kas lapsega käiakse regulaarselt arsti juures?
- Kuidas soolatakse vaktsineerimise, kas laps on vaktsineeritud?
- Mõelguse on lapse ja tema vanemate terviseolukorrad?

HARIDUS – lapse toimetatav ja arenguvõimalused õppimiskeskkonnas

- Kas laps saab koolis või lasteaias? Kuidas ta seal areneb?
- Mõelguse on tema saadud kasvatus ja õpetamine?
- Kas laps võib võtta mingi vabariigi õppetundi?
- Kuidas toimetatakse lapse õppimise vajadustega?
- Mõelguse on lapse vanemate toetuste haldamiskõpetus?
- Kuidas toetada lapse talu aega, kas ta osaleb ja saab teha asju harutamiseks?

IDENTIIFIT – lapse „minisugul“ ja eneseteadlikkuse osad

- Mõelguse on lapse suhaku andega ning teiste suhtumise osad?
- Kuidas toetada lapse eneseteadlikkuse arengut?
- Kuidas laps areneb ja lapse osad teiste toetamisega?
- Mõelguse on lapse vanemate ja kohalike osad?
- Mõelguse on lapse arenguvõimalused?
- Kuidas toetada vanemate lapse toetamisvõime arengut?

PERESESISED JA VÄLISED SUHTED – ülevaade lapse sotsiaalselt sobivatest suhetest lapse elus osavõttega

- Mõelguse on lapse suhteid oma vanemate, sõbrade, vanemate ja sugulaste ning teiste suhetega?
- Kas ja kuidas toimivad lapse suhteid vanematega?
- Kuidas laps saab ja teeb sõprussuhteid?

TUNDEKULU JA KÄITUMINE – ülevaade lapse tundevalmidusest ja käitumisest

- Mõelguse on valitud lapse meelset (nt rahulolu ja rõõmu) või hoopis kurt ja äärmis?
- Mõelguse on lapse suhteid teiste suhetega? Kuidas ta neid suhteid teema teema teema?
- Kuidas laps suhtleb, kas tal on mure?
- Kuidas toetada vanemate teie tema toetamine?

PERE AIALUGU JA PRAEGUNE OLUKORR – pere hetkeolukorrad ja selle mõju

- Mõelguse on peresüsteemi toimimise ja osavõttevõime, kas tal on olnud muutusi?
- Mõelguse on peresüsteemi osavõttevõime?
- Mõelguse on peresüsteemi osavõttevõime?
- Kas mõni pereliige vajab spetsiaalset toetust (nt eneseteadlikkuse arengut)?
- Kas toetada teie teie teie teie?

SOTSIAALNE VÕRGUSTIK – lapse pere, sugulaste sõbrad, ümbritsevad kogukonnad

- Kas on lapse jaoks olemas toetused? Mõelguse on lapse ja tema pereliikmete suhteid teistega?
- Mõelguse on pere kalle ja kontakti teistega, teistega ning teistega teie teie teie teie?
- Kas laps või teie pereliikmed kuulavad mingisuguse organisatsiooni?
- Kas peres on vajalik teie teie teie teie?

ELITINGIMUSED – lapse eeltingimuste vastavus lapse vajadustele ning mõju pere toimetatavale

- Mõelguse on pere osavõttevõime (nt osavõttevõime, rühmitused, projektid)?
- Mõelguse on pere osavõttevõime, kuidas need on teie teie teie?
- Mõelguse on vajalik ressursside kättesaadavus (nt aeg, raha, teie teie teie teie)?

MAJANDUSLIK OLUKORR – pere majanduslik olukord, sõbrade toetus

- Kas pere osavõttevõime on toimetatavaks jääva ning pere arengu teinud?
- Mõelguse on pere osavõttevõime (nt teie teie teie teie)?
- Kas pere vajab toetusi teie teie teie teie, teie teie teie teie?

Juhtumikordlase protsess

- Teie vastuvõtmine
- Olukorra osavõttevõime hindamine
- Konkreetse toetuse, teie teie teie
- Osavõttevõime hindamine algatatud koht
- Hindamine planeerimine
- Informatsiooni kogumine ja koostamine
- Kalite- ja riskidega teie teie
- Kalite- ja riskidega teie teie
- Sekkumise planeerimine
- Etik, vajalik ja vastuvõttevõime hindamine
- Teie teie teie
- Teie teie teie
- Kalite- ja riskidega teie teie
- Juhtumikordlase lõpetamine

Teenuste eest tasumise eeltingimused

ESFi eritingimused

- STARi lisatud lapsevanema allkirjastatu tahteavaldus (ESF- seire tegemiseks vajalik), mis lisatakse KOV töötaja poolt STARi. Lapsevanema allkirjastatud taotlus on lisatud STARi ja see on SKAle nähtav kuni 31.12.2028.
- Otsene teenuseosutaja (tugiisik, lapsehoidja, auto- või bussijuht) on täitnud teenuse osutamise kohta alusdokumendi, mis on allkirjastatud lapsevanema ja teenuseosutaja poolt ning mida tuleb säilitada taasesitamist võimaldaval kujul kuni 31.12.2028 aastani.
- Toetust makstakse välja esitatud arvete alusel igakuuliselt ehk avansilisi väljamakseid ei tehta. Arvete koostamise aluseks on teenuse osutamise graafik. Teenuse osutamise graafiku aluseks on allkirjastatud alusdokumendid.

Taotluse nõuded

KOV **sotsiaalteenuste osutamise õigusakti** väljavõte või avalikult kättesaadava veebilink

Lapse teekond teenuseni ehk **mudeli kirjeldus**, kuidas KOVis on teenuste osutamine läbi mõeldud

Lepingu täitmisel **KOVi volitatud isiku** andmed, kes koordineerib KOVis puudega laste tugiteenuseid

Taotleja esitab iga teenuse kohta eraldi **hinna** arvestades et maksimaalne tunnihind on lapsehoiu- ja tugiisikuteenusel kuni 7,00 eurot ühe lapse kohta ja transporditeenusel kuni 0,50 eurot kilomeetri kohta.

Küsimused-vastused (1)

- **Kuidas hinnata et kohaliku omavalitsuse õigusakt on kooskõlas seadusega?**

Kõigepealt tuleb jälgida, et ei oleks piiravaid asjaolusid näiteks et teenustele suunamine ei tohi käia rehabilitatsiooni plaani alusel (teenustele suunamise aluseks on juhtumimenetlus, ehk et lastekaitsetöötaja poolt koostatud juhtumiplaan); teenuste rahastamine ei tohi olla ainult tasandus- ja toetusfondi vahendite toel või ainult ESFi vahendite toel (arvestama peab ka KOV eelarvelisi vahendeid); lapsevanema omaosalus ei tohi olla takistuseks teenuste saamisel;

Küsimused-vastused (2)

- **Kas sotsiaalkindlustusamet annab kohalike omavalitsuste õigusaktidele õigusliku hinnangu?**

Sotsiaalkindlustusamet ei hinda kohalike omavalitsuste õigusaktide õiguspärasust vaid saab osundada õigusaktis olevatele kitsendavatele asjaoludele.

- **Kuidas kujundada teenuse hinda?**

Teenuse hinna sisse tuleb arvestada otsese teenuseosutaja töötasu, sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksuga seotud kulud, administratiivkulud jm

Küsimused-vastused (3)

- **Kuidas sotsiaalkindlustusameti koordinaatorid kontrollivad arve ja graafiku õigsust?**

Arve õigsust kontrollitakse esitatud koondgraafiku alusel, kus koordinaator vaatab iga lapse puhul eraldi, kas ta kuulub sihtgruppi (raske või sügava puudega laps, kes on alal 18 aastane), kas lapsele on koostatud juhtumiplaan ja tegevuskavas põhjendatud teenuse vajadus ning kas laps on graafikus märgitud sellele teenusele, mis juhtumiplaani tegevuskavas on kirjeldatud ja kas teenuse saamine on kooskõlas juhtumiplaanis kirjeldatuga.

Küsimused-vastused (4)

- **Kas 2020 jääk läheb üle 2021 tasandusfondi?**

Antud toetusega ei teki jääki, sest teenuseid rahastatakse ainult esitatud arvete alusel ja see toetus ei ole seotud tasandus- ja toetusfondiga

- **Kui laps kolib ühest KOV-ist teise, kas ja kuidas siis rahad liiguvad?**

Toetus on fikseeritud summa kaheks aastaks ja lapse kolimise või puude raskusastme muutumise või ka surma korral toetuse summa ei muutu.

Küsimused-vastused (5)

- **Kui KOV ei kaasa teenusepakkujat, vaid pakub teenust ise, ega see ole taotlemisel takistuseks?**

Kohalikud omavalitsused saavad ise otsustada, kas nad osutavad ise teenuseid või hangivad teenuseosutaja(d) sisse või korraldavad teenuseid kolmepoolsete lepingutega, sotsiaalkindlustusamet siin ettekirjutusi ei tee.

- **Kas teenuse osutajatele jääb kohustus korraldada supervisioone või kovisioone ning need aruanded saata SKA-le?**

Sotsiaalkindlustusametile ei pea aruandeid saatma, küll aga peab iga tööandja oma töötajaid hoidma ja pakkuma enesearengu võimalusi, mis peaks olema töötamise üheks osaks.

Küsimused-vastused (6)

- **Kas ülemineku perioodi on võimalik pikendada?**
Üldjuhul kulub riigihanke läbiviimiseks umbes 3 kuud. Sellest tulenevalt ei ole võimalik esimeseks jaanuariks sobivat teenuse pakkujat leida.

Ainult nemad (Tallinn, Tartu, Pärnu, Narva, Saaremaa, Elva) peaksid tegema hanke registris, kelle 2 aastased summad on üle 300000 euro ja see on aeganõudev. Enamustel KOVI jääb see alla sotsiaalteenuste riigihanke piirmäära ja hankekordades on tavaliselt sellistele väikeostudele leebemad reeglid, nt teha ettepanek pakkumuse esitamiseks kahele või kolmele pakkujale. See võtab aega maksimaalselt 1-2 nädalat. Lisaks on neil võimalus osta sisse teenus ühe eelarveaasta mahus, mis teeb summad veel väiksemaks.

Küsimused-vastused (7)

- **SKA kirjas on, et peab olema teenuse osutamise kord ja tingimused, siis jälle peab olema välja töötatud teenuse osutamise protsessi mudel. Olemasolev valla sotsiaalhoolekandeline abi andmise kord on üldisem. Kas siis tuleb selleks kaheks aastaks jälle uus kord teha, mis volikogus kinnitatud? Ja kui KOV lapsehoiuteenust ei osuta, kas see siis peaks korras kirjeldatud olema? Kui KOV peab tegema uue korra, siis SKA võiks valmis teha selle põhja, ja iga KOV kohandab omale sobivaks**

KOV kirjeldab praeguse teenuse osutamise plaani, toetudes olemasolevale korrale või ka plaanile või arvestades lähituleviku muudatusi. Mudel on paindlik ja ajas muutuv, eesmärk et KOVI oleks peale ESFi rahastust läbimõeldud korraldusmudel, kuidas KOVis teenuseid korraldada.

Küsimused-vastused (8)

- **Kuidas peab säilitama käsitsi täidetud alusdokumente?**

Alusdokumente peab säilitama kuni 31.12 2028 aastani taasesitamist võimaldaval kujul, kui alusdokument on allkirjastatud käsitsi siis tuleb see skaneerida, et saaks dokumente digitaalsel kujul rahastajale edastada. Skaneeritud dokumenti paberkuju säilitama ei pea. Koostööpartneritelt on soovituslik allkirjastatud alusdokumendid küsida koos arvega.

Küsimused-vastused (9)

- **Miks jälle paneb riik lastekaitsetöötajatele tööd juurde?**

Lastekaitsetöötaja töökoormus ei tohiks antud muudatusega suureneda, sest ka siiani on lastekaitsetöötaja hinnanud lapse abivajadust ja kirjeldanud seda juhtumiplaanis. Antud toetuse andmisega soovime, et juhtumiplaanid oleksid veelgi sisukamad ja asjakohasemad, mistõttu oleme kirjeldanud lahti kõik võimalused, kuidas juhtumiplaani tegevuskava sisustada. Samuti ei ole mõistlik KOVI panna kogu projekti dokumentatsiooniga seotud tegevusi lastekaitse töötaja tööülesandeks, sest see oleks lastekaitsetöötaja ressursi ebamõistlik kasutamine

Küsimused-vastused (10)

- **Kuidas leida nii lühikese ajaga teenuseosutajad, KOV ei jõua korraldada hanget teenuseosutajate leidmiseks.**

Projektitegevustest väljumise eesmärk on eelkõige toetada praegu ESFi teenuseid kasutavate laste teenuste jätkumist – seega on kõikidel lastel olemas otsene teenuseosutaja ja on võimalik sõlmida kohe kolmepoolne leping teenuste jätkumiseks näiteks kuni õppeaasta lõpuni. Hanke korraldamiseks on KOVil seega aega, sh aega läbi mõelda teenuse osutamine pikemas perspektiivis.

Küsimused-vastused (11)

- **Kas hangetel on mingi rahaline maht või kõik on KOV hankekorra järgi?**

RHS kohaselt tuleb sotsiaalteenuste hange läbi viia riigihangete registris RHS § 126 sätestatud reeglite kohaselt kui hanke maksumus on üle sotsiaalteenuste hanke piirmäära, ehk üle 300 000 €. Alla piirmäära hangete puhul tuleb lähtuda KOV hankekorra reeglitest.

- **Kas teenuseid võib jagada ehk lapsehoiuteenusele hange, aga tugiisik ja transport otse KOV alt?**

Jah, võib jagada. Kui nt ühte või mitut teenust osutab KOV asutus ise, siis ostetakse sisse üksnes puudujääv teenus.

Küsimused-vastused (12)

- **Kui KOV korraldab teenused ise, kas tal on võimalik teha oma allasutustega (koolid-lasteaiad) koostöölepingud ja nemad seal omakorda koordineerivad enda asutuse lapsed ning esitavad KOV-ile graafiku või ei ole koostöölepingut selleks üldse vajagi?**

Üldiselt on see KOV sisekorralduse teema. Võib sõlmida koostöölepingud, ent sageli on KOV ise oma aktidega allasutuste töökorralduse paika pannud. Teine teema on see, et kui KOV mõtleb anda nt teenuse koolile ja kui koolil endal personali teenuse osutamiseks tööl ei ole, siis peab selle hankima allasutus, kellele samuti hanke reeglid kohalduvad.

Küsimused-vastused (13)

- **Kui KOV teeb hanke, kas võitnud teenuseosutajal on võimalik teha partnerlust (allhange) teiste organisatsioonidega või kas KOV saab korraldada hanke mitme teenuseosutaja leidmiseks?**

KOV võib hankega otsida ühte partnerit, kes korraldab kõikide teenuste osutamise ja otsib ise nõ alltöövõtjad. Teine võimalus on otsida igale teenusele eraldi pakkujat. Võib otsida ka mitut teenusosutajat ühele teenusele, sellisel juhul tuleb hanke tingimustes märkida, et hankija sõlmib lepingu ... mitme pakkujaga ning määratleda, millistel tingimustel valitakse edukad pakkujad.

Küsimused-vastused (14)

- **Kui teenust osutatakse KOV allasutuse kaudu, kas siis ei ole vajalik hanget korraldada?**

Jah, siis ei ole vajalik hanget korraldada. Lisaks ei pea hanget läbi viima, kui tegemist on RHS § 12 kohase sisetehinguga, ehk kui leping sõlmitakse era- või avalik-õigusliku juriidilise isikuga, keda KOV kontrollib nagu oma osakonda, isik tegutseb peamiselt hankija huvides ja selles puudub erakapitali osalus.

Küsimused-vastused (15)

- **Kes ikka võib teha laste delikaatset infot sisaldavaid graafikuid ja n.ö. koordineerida? Kas peab olema kindlasti kõrgharidusega ja ametnik?**

Teenuse hankimisel on võimalik lisaks hankelepingule sõlmida andmetöötluse leping, mis annab TO-le õiguse isikuandmeid töödelda. KOV on vastutav töötleja ja TO on volitatud töötleja (sama süsteem nagu meie hankes oli, SKA oli vastutav töötleja).

Küsimused-vastused (17)

- **Isikuandmete töötlemine toimub seaduse (nt KOV LK töötaja) või lepingu alusel (teenus ostetakse sisse ja sõlmitakse ka andmetöötamise leping).**

Kui isikuandmeid töödeldakse seaduse alusel, tulenevad nõuded spetsialistile seadusest (nt LK spetsialist). Teenuse sisseostmisel sätestatakse nõuded teenust osutavatele isikutele hanke tingimustega.

Küsimused-vastused (18)

Nimetatud kohustuste delegeerimisega KOV'ile on vajadus luua lausa ametikoht ja leida palgafond:

- *Lapsevanema pöördumisel taotluse vastuvõtmine – lastekaitsetöötaja tööülesanne lähtuvalt LasteKSist
- *STAR`is juhtumiplaani täitmine (koosneb mitmekülgsest infost erinevatest valdkonadest) – lastekaitsetöötaja tööülesanne lähtuvalt LasteKSist
- *Abivajaduse objektiivne hindamine, sellega kaasneva info koondamine, selekteerimine, suhtlemine infovaldajatega. Vastuste leidmine küsimustele: miks?, milline vajadus? prognoos? millal? periood? Kus? – lastekaitsetöötaja tööülesanne lähtuvalt LasteKSist
- *Koostatud juhtumiplaani tutvustamine lapsevanemale ja allkirja võtmine– lastekaitsetöötaja tööülesanne lähtuvalt LasteKSist
- *Teenusmahu ja -kulu väljaarvestamine – KOV ülesanne vastavalt SHSile
- *Haldusakti ehk otsuse vormistamine – KOV ülesanne vastavalt SHSile
- *Otsuse lisa, teenusplaani, koostamine - KOV ülesanne vastavalt SHSile
- *Väljaselgitamine, kas on teenuseosutaja olemas või on vajadus see leida - KOV ülesanne vastavalt SHSile
- *Suhtlemine teenuste osutajatega (tugiisikutega) - KOV ülesanne vastavalt SHSile
- *Teenuseosutajatega käsunduslepingute vormistamine - KOV ülesanne vastavalt SHSile
- *Igakuuliste isikupõhiste aruannete kogumine ja koondamine üheks – ESFi toetusega kaasnev lisatöö
- *Edastamine SKA`le kooskõlastamiseks – ESFi toetusega kaasnev lisatöö
- *Kooskõlastatud aruande esitamine raamatupidamisele arve koostamiseks – ESFi toetusega kaasnev lisatöö
- *Protsessiga kaasneb vastavalt vajadusele suhtlus lastevanematega ja teenuse osutajatega (probleemide lahendamine, info jagamine, aruandluse täpsustamine jne) - KOV ülesanne vastavalt SHSile

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Üheskoos edasi!

<https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/lapsed-ja-pere/lastekaitse/puudega-laste-tugiteenused>

